

„Европейските средства като инструмент за развитие на общините“

Европейско финансиране.

Планът за възстановяване - опит и поуки.

Очаквани промени в европейската подкрепа

Модератор: **НЕДЖМИ АЛИ**

Кмет на община Джебел

Тематични акценти:

- ✓ Статус и предизвикателства за периода от 2027 до 2031 г.
- ✓ Възможности за общините
- ✓ Приключващи и текущи процедури
- ✓ Проблеми при кандидатстването и изпълнението
- ✓ Европейски програми и възможности за финансиране
- ✓ Подготовка на общините за следващия програмен период
- ✓ Добри практики и конкретни проекти

A stylized map of Europe in dark blue, set against a light blue background with geometric shapes. Yellow stars are placed on various European countries, including the UK, Ireland, France, Germany, Poland, Czech Republic, Slovakia, Austria, Hungary, Italy, Greece, Spain, Portugal, and the Baltic states. In the top right corner, there is a decorative grid of small blue dots.

Европейските средства - инвестиция в бъдещето на общините

Европейското финансиране е един от основните инструменти за модернизация на българските общини, подобряване на публичните услуги и преодоляване на регионалните различия.

Чрез европейските фондове местните власти реализират инвестиции в:

Техническа, транспортна и социална инфраструктура;
Образование, здравеопазване и социални услуги;
Енергийна ефективност и опазване на околната среда;
Дигитализация и административен капацитет;
Местна икономика, туризъм и устойчиво развитие.

Европейските средства не са просто финансов ресурс. Те са инструмент за дългосрочна промяна, чиито резултати се измерват с по-доброто качество на живот на хората.

От усвояване на средства към измерими резултати

Ефективността на европейското финансиране се измерва не само чрез размера на договорените и изплатените средства, но и чрез постигнатото въздействие върху местните общности.

Пред общините стоят три основни задачи:

Да осигурят
навременно и
законосъобразно
изпълнение на
инвестициите.

Да насочват
финансовия ресурс
към реалните
потребности на
населението.

Да гарантират
устойчивост на
постигнатите
резултати след
приключването на
проектите.

Преход между два европейски финансови периода

НАСТОЯЩ ПЕРИОД

2021–2027

**Изпълнение на програми,
приключване на инвестиции и
извличане на поуки.**

Преходът изисква едновременно дисциплина днес и визия за утре.

СЛЕДВАЩ ПЕРИОД

2028 - 2034

**Нов бюджет, нови инструменти и
променени механизми за управление.**

Какво научихме от Плана за възстановяване и устойчивост?

Практически опит и основни предизвикателства

Основната цел на ПВУ (План за възстановяване и устойчивост) е да подпомогне икономическото и социалното възстановяване на България след кризата, причинена от COVID-19, и да създаде условия за устойчиво дългосрочно развитие.

Планът бе насочен към:

- **Зелен преход** - развитие на чиста енергия и опазване на околната среда.
- **Цифрова трансформация** - модернизиране на икономиката и публичните услуги.
- **Икономически растеж** - повишаване на конкурентоспособността и създаване на работни места.
- **Социална устойчивост** - подобряване на образованието, здравеопазването и социалните услуги.
- **Реформи и инвестиции** - модернизиране на държавните институции и инфраструктурата.

Съответствие с местните потребности - Прилагането на предварително определени мерки и допустими дейности невинаги отчита в достатъчна степен действителното техническо състояние и специфичните потребности на общинските обекти.

Ограничен обхват на инвестициите - При изпълнението на мерки за енергийна ефективност подмяната на осветителни тела и инсталации често налага съпътстващи строително-ремонтни работи, без да е осигурена възможност за цялостно вътрешно обновяване.

Недостатъчна комплексност на резултатите - Частичните интервенции допринасят за постигане на определени показатели, но невинаги осигуряват необходимата функционална, техническа и естетическа завършеност на обектите.

Ограничена гъвкавост при изпълнението - Условията за допустимост и финансиране невинаги позволяват своевременно адаптиране на проектите към установени в процеса на изпълнение обективни потребности.

Поуки от ПВУ - насоки за усъвършенстване на бъдещите финансови инструменти

Комплексен инвестиционен подход

Предвиждане на възможности за цялостно обновяване на обектите, включително финансиране на необходимите съпътстващи и възстановителни дейности.

По-голяма гъвкавост на процедурите

Създаване на механизми за обосновано адаптиране на инвестициите към реалните технически потребности и спецификата на общинската инфраструктура.

Реалистични условия за изпълнение

Определяне на срокове, допустими разходи и административни изисквания, съобразени с характера и сложността на инвестициите.

Устойчивост и добавена стойност

Оценяване на резултатите не само чрез изпълнение на заложените индикатори, но и чрез постигнатата функционалност, завършеност и дългосрочна обществена полза.

Бъдещите европейски финансови инструменти следва да осигуряват условия за комплексни, функционално завършени и устойчиви инвестиции, съобразени с реалното състояние на общинската инфраструктура и обществените потребности.

Европейски програми: къде да търсим възможности?

„Развитие на регионите“ - териториални и интегрирани инвестиции.

„Околна среда“ - екологична инфраструктура и устойчивост.

Програми за образование, социално включване и човешки ресурси.

BOMP/LEADER и **Interreg** - местни партньорства и сътрудничество.

АКТУАЛНИ ОТВОРЕНИ ПРОЦЕДУРИ ЗА ОБЩИНИТЕ

Програма „Образование“

достъп до
образование чрез
преодоляване на
демографски,
социални и
културни
барииери (BOMP)

Програма „Околна среда“

рекултивация на
регионални депа

Програма „Развитие на човешките ресурси“

подкрепа за деца и
семејства по ИТИ

ЕФЕКТИВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ИНВЕСТИЦИИ - ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ПРИОРИТЕТИ

Най-голямото предизвикателство е изпълнението

Административен капацитет и проектна готовност - Необходимост от своевременна подготовка на инвестиционните проекти, техническа обезпеченост и устойчив експертен капацитет на общинските администрации.

Предвидимост и координация при изпълнението - Осигуряване на ясни и стабилни правила, реалистични срокове и ефективна комуникация между управляващите органи и общините.

Интегриран териториален подход - Насърчаване на взаимно допълващи се инвестиции в инфраструктура, публични услуги и местно икономическо развитие, включително чрез междуобщинско сътрудничество.

Равнопоставен достъп до финансиране - Съобразяване на административните изисквания с капацитета на по-малките общини и осигуряване на достъпна техническа и експертна подкрепа.

ДОБРИ ПРАКТИКИ: ГРАДСКИЯТ СТАДИОН В ДЖЕБЕЛ

ПРОЕКТ „ОСНОВЕН РЕМОНТ НА ГРАДСКИ СТАДИОН В УПИ I, КВ. 12 ПО ПУП НА ГР. ДЖЕБЕЛ, ОБЩ. ДЖЕБЕЛ /ПИ С ИДЕНТИФИКАТОР 20746.501.262 ПО КККР НА ГР. ДЖЕБЕЛ“

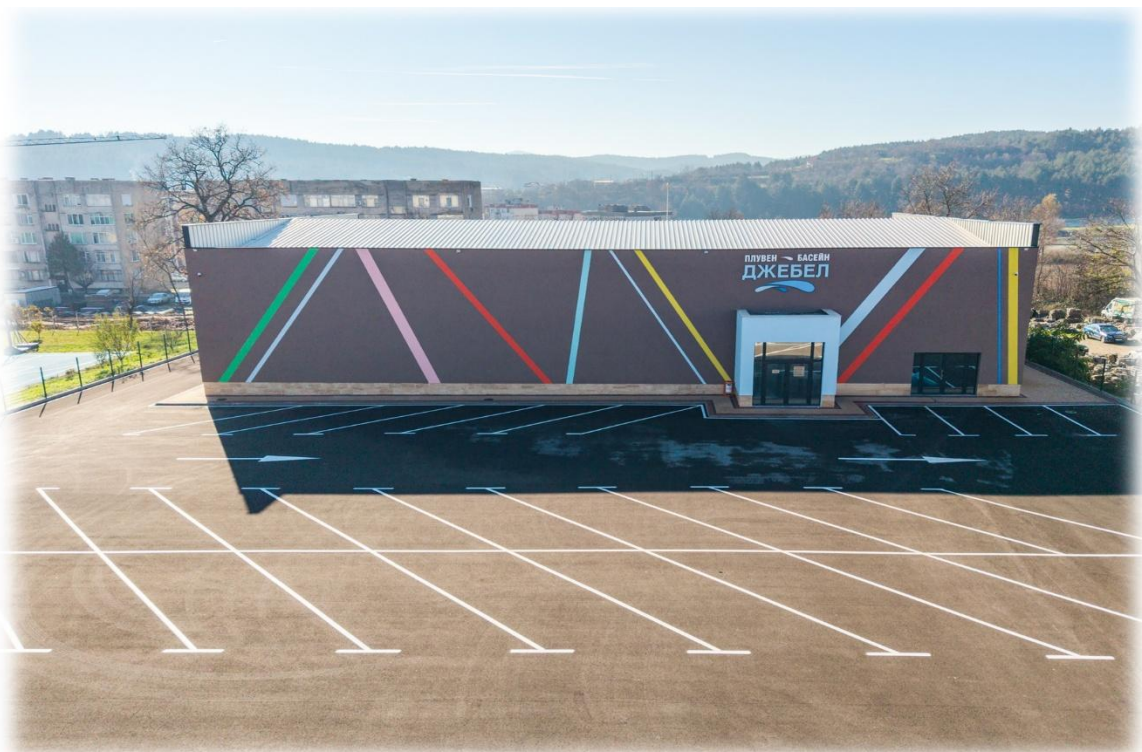

Реализирането на проекта е осъществено чрез споделено финансиране от три различни източници:

- Министерството на младежта и спорта по Националната програма за споделено финансиране на инвестиционни спортни проекти;
- Министерство на регионалното развитие, Приложение № 3 - Инвестиционни програми на общински проекти;
- Съфинансиране от бюджета на община Джебел.

ДОБРИ ПРАКТИКИ: ПОКРИТИЯТ ПЛУВЕН БАСЕЙН В ДЖЕБЕЛ

ПРОЕКТ „ИЗГРАЖДАНЕ НА ЗАКРИТ БАСЕЙН ЗА МИНЕРАЛНА ВОДА В УПИ I, КВ.54 ПО ПУП НА ГР. ДЖЕБЕЛ, ОБЩ. ДЖЕБЕЛ /ПИ С ИДЕНТИФИКАТОР 20746.501.333 ПО КККР НА ГР. ДЖЕБЕЛ, ОБЩ. ДЖЕБЕЛ/“

Проектът е чрез споделено финансиране от два източника:

- Със целеви средства от бюджета на община Джебел и
- Със средства по Приложение № 3 към Закона за държавния бюджет за 2024/2025 г.

ДОБРИ ПРАКТИКИ: Основен ремонт на улица "8-ма"

ПРОЕКТ „ОСНОВЕН РЕМОНТ НА УЛИЦА "8-МА" ПРЕЗ О.Т. 373А-373Б-373В-143Б-143А-372А-372Б 380В-380А-381-138-137-136-142-135-134-463 ДО О.Т. 355А И УЧАСТЪК ОТ УЛИЦА "6-ТА" ОТ О.Т. 138-158 ДО О.Т. 159 ПО ПУП НА ГР. ДЖЕБЕЛ, ОБЩ. ДЖЕБЕЛ“

Проектът е чрез споделено финансиране от два източника:

- Със целеви средства от бюджета на община Джебел и
- Със средства по Приложение № 3 към Закона за държавния бюджет за 2024/2025 г.

КАКВО ОЗНАЧАВА МФР - СЕДЕМГОДИШНА ВИЗИЯ ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ БЮДЖЕТ

МНОГОГОДИШНАТА ФИНАНСОВА РАМКА (МФР) е основният инструмент за дългосрочно бюджетно планиране на Европейския съюз. Тя определя финансовите граници и приоритетите, по които се разпределят европейските средства за период от седем години.

НОВ МОДЕЛ НА УПРАВЛЕНИЕ

Предложени 27 национални и регионални плана за партньорство

НОВИ ЕВРОПЕЙСКИ ПРИОРИТЕТИ

Промени в структурата и насочването на финансирането

ПО-ГОЛЯМА ГЪВКАВОСТ

Възможности за адаптиране на инвестициите към новите приоритети.

БЪДЕЩЕТО НА ТЕРИТОРИАЛНОТО СБЛИЖАВАНЕ

Необходимост от запазване на целите на Кохезионната политика.

Защо Европейският съюз предлага промени във финансовата рамка за периода 2028 - 2034?

Европейският съюз е изправен пред съществени геополитически, икономически, социални и климатични предизвикателства.

Основни фактори за предложените промени са:

- Необходимостта от повишаване на европейската конкурентоспособност;
- Сигурността, отбраната и стратегическата автономност;
- Климатичните промени и устойчивото управление на ресурсите;
- Демографските различия и териториалното сближаване;
- Необходимостта от по-гъвкав и ориентиран към резултатите бюджет.

ОСНОВНАТА ЦЕЛ Е ЕВРОПЕЙСКИЯТ БЮДЖЕТ ДА ОТГОВАРЯ ПО-ЕФЕКТИВНО НА ПРОМЕНЯЩИТЕ СЕ ПОТРЕБНОСТИ НА ЕС, ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ И РЕГИОНИТЕ.

МНОГОГОДИШНА ФИНАНСОВА РАМКА

НА ЕС 2028-2034 г.

- Европейската комисия предлага най-амбициозния до момента дългосрочен бюджет (Многогодишната финансова рамка) с общ размер от почти **2 ТРИЛИОНА ЕВРО** или **1,26 %** от brutния национален доход на ЕС.

- Броят на финансовите програми се предлага да бъдат намалени **от 52 на 16**.

Европейската комисия предлага **по-голям, по-гъвкав и по-опростен бюджет**, насочен към стратегическите приоритети на ЕС и към постигането на конкретни резултати.

Общ размер	Предложението на Комисията възлиза на 1,98 трилиона евро (близо 2 трлн.).
Дял от БНД	Нарастване до 1,26% от brutния национален доход на ЕС (спрямо 1,05% в настоящия бюджет).
Реформа в Кохезията и ОСП	Обединяване на Общата селскостопанска политика и Регионалната политика в 27 индивидуални „национални планове за партньорство“ на стойност 865 милиарда евро .
Нов фонд	Създаване на Фонд за конкурентоспособност на стойност 451 милиарда евро за стимулиране на индустрията и чистите технологии.

КЪДЕ СЕ НАСОЧВА РЕСУРСЪТ?

Разпределение на бюджета на ЕС (2028—2034 г.)

Приблизително 2 трлн. евро (1,26% от БНД на ЕС)

Национално и регионално партньорство

44%

865 млрд. €

Конкурентоспособност

21%

409 млрд. €

Други програми

15%

293 млрд. €

„Глобална Европа“

10%

200 млрд. €

Погасяване на дълга по NextGenerationEU

8%

168 млрд. €

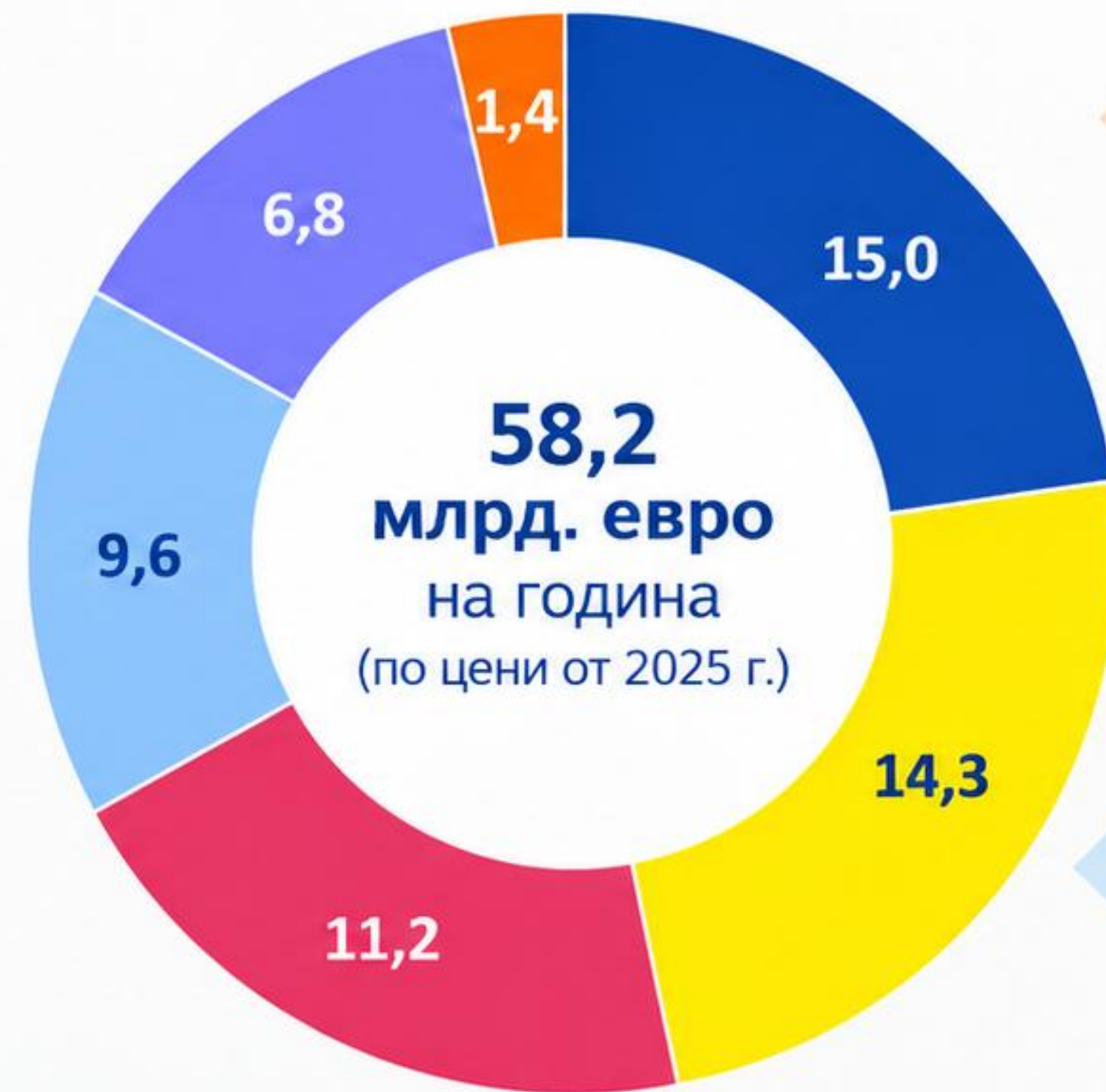
„Еразъм+“ и „АгораЕС“

2%

49 млрд. €

Откъде ще дойдат средствата за новия европейски бюджет?

ПРЕДЛОЖЕНИЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ ЗА 2028 – 2034 Г.

Новите собствени ресурси ще осигурят по-устойчиво финансиране на европейските политики и ще намалят допълнителната тежест за националните бюджети.

Четирите направления на МФР 2028-2034: основни области

Подкрепа за хората, регионите и
общностите

Повишаване на
конкурентоспособността,
научните изследвания и
сигурността

Насърчаване на глобални
партньорства и развитие

Управление на институциите и
органите на ЕС

Икономическо, социално и
териториално сближаване,
селско стопанство и
развитие на селските
райони.

Конкурентоспособ
ност, просперитет
и сигурност.

„Глобална Европа“
външна дейност и
партньорства

Администрация
на Европейския
съюз.

НАПРАВЛЕНИЕ 1 | НАЦИОНАЛНИ И РЕГИОНАЛНИ ПЛАНОВЕ ЗА ПАРТНЬОРСТВО

Национални и регионални планове за партньорство

- Съчетаване на инвестиции и реформи според националните и регионалните нужди.
- Подкрепа за икономическо, социално и териториално сближаване.
- Земеделие, развитие на селските райони и социално приобщаване.
- Инвестиции в устойчивост, свързаност и адаптация към климатичните промени.

КАКВО ОЗНАЧАВА ЗА ОБЩИНИТЕ?

Възможности за местна инфраструктура, обществени услуги, социално включване и развитие на селските райони.

Участието на местните и регионалните власти в процеса на планиране ще е от ключово значение

ДОСЕГА

Програмен подход

Отделни европейски програми и фондове.

Различни правила и механизми за управление.

Самостоятелни приоритети по политики.

Утвърдена роля на регионалните и местните партньори.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА 2028–2034 Г.

Интегриран подход

27 национални и регионални плана за партньорство.

По-тясно обвързване на инвестиции и реформи.

По-голяма гъвкавост при планирането.

Риск от концентрация на решенията на национално равнище.

27 национални и регионални плана за партньорство

Предложен интегриран подход към инвестициите, реформите и регионалното развитие

27

плана за партньорство

По един за всяка държава
членка на ЕС

≈ 865 млрд. €

Предложен финансов ресурс

Според предоставения материал

Интегрирано планиране

Обединяване на различни
направления на финансиране
в обща национална рамка.

Инвестиции и реформи

По-тясно обвързване
на средствата с изпълнението
на договорени цели
и резултати.

Национална координация

По-силна роля на държавата
при съгласуването
и управлението на плана.

Местно партньорство

Необходимост от реално
участие на регионите
и общините при определянето
на приоритетите.

27-те ПЛАНА ЗА ПАРТНЬОРСТВО

ВЪЗМОЖНОСТИ

- ✓ По-голяма гъвкавост
- ✓ По-лесно съгласуване на инвестициите с националните и регионалните потребности.
- ✓ По-добра координация
- ✓ Обединяване на различни инвестиционни направления в общ план.
- ✓ Опростяване на процедурите
- ✓ Потенциал за намаляване на административната сложност.
- ✓ По-ясни резултати
- ✓ По-тясна връзка между финансирането, реформите и изпълнените цели.

РИСКОВЕ

- ❖ Централизация на управлението.
- ❖ Концентриране на решенията при разпределението на средствата.
- ❖ Неравномерно финансиране
- ❖ Възможно изместване на местните проекти от големи национални инвестиции.
- ❖ Зависимост от реформи
- ❖ Забавянето на договорени цели може да затрудни достъпа до средства.
- ❖ Ограничен местен капацитет
- ❖ По-големи трудности за малките и средните общини при планирането и изпълнението.

НАПРАВЛЕНИЕ 2 | КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ И СИГУРНОСТ

Европейски фонд за конкурентоспособност и „Хоризонт Европа“

- Подкрепа за научни изследвания, иновации и стратегически технологии.
- Цифровизация, чист преход и декарбонизация на икономиката.
- Устойчивост, сигурност, отбрана и космически технологии.
- Инвестиции в транспортни и енергийни връзки и единния пазар.

КАКВО ОЗНАЧАВА ЗА ОБЩИНИТЕ?

Потенциалът за партньорства в областта на цифровите услуги, енергийната ефективност, иновационната среда и инфраструктурата създава нови възможности за развитие.

Достъпът ще зависи от правилата на конкретните инструменти и покани.

НАПРАВЛЕНИЕ 3 | „ГЛОБАЛНА ЕВРОПА“

Външна дейност и международно сътрудничество

- Подкрепа за партньорствата на ЕС с държави и региони извън Съюза.
- Инструменти за стабилност, развитие и международно сътрудничество.
- Външнополитически приоритети и подкрепа за съседните региони.
- Координиран подход към глобалните предизвикателства.

КАКВО ОЗНАЧАВА ЗА ОБЩИНИТЕ?

За общините интерес представляват възможните форми на трансгранично и международно партньорство.

Не всяка дейност по инструмента предвижда пряко общинско финансиране.

НАПРАВЛЕНИЕ 4 | АДМИНИСТРАЦИЯ НА ЕС

Функциониране на институциите на Европейския съюз

- Административни разходи за работата на институциите на ЕС.
- Капацитет за изпълнение и управление на европейските политики.
- Подкрепа за ефективно функциониране на общата институционална рамка.
- Разграничение от програмите за инвестиции в държавите и регионите.

КАКВО ОЗНАЧАВА ЗА ОБЩИНТЕ?

Това направление не е самостоятелна инвестиционна програма за общините.

За местните власти водещи остават инструментите за сближаване, партньорство и тематични инвестиции.

БЪЛГАРИЯ В ПРЕДЛОЖЕНИЕТО ЗА НОВАТА РАМКА

22,3 млрд. €

Предложено общо разпределение за България

Общо разпределение

19,5 млрд. €

Миграция и сигурност

0,9 млрд. €

Социален фонд за климата

1,9 млрд. €

ПРЕГОВОРИТЕ ПРОДЪЛЖАВАТ...

На 10 октомври 2026 г. ирландското председателство на Съвета на ЕС представи актуализирана преговорна рамка за МФР 2028-2034 г.

Документът отразява продължаващите преговори по:

- Общия размер и структурата на бюджета;
- Разпределението на средствата;
- Приходите и собствените ресурси на ЕС;
- Условиата и механизмите за финансиране;
- Секторните политики и законодателните предложения.

Общините трябва да следят не само размера на бъдещия бюджет, но и правилата, които ще определят реалния достъп до него.

Две бюджетни числа - две различни ценови бази

Предложение на ЕК – 2025

≈ 1,98 трлн. €

По текущи цени

Преговорна рамка – 2026

≈ 1,622 трлн. €

По постоянни цени от 2025 г.

Двете стойности не се сравняват пряко – различни ценови бази.

Мястото на общините в новата финансова рамка

Необходимост от участие в планирането

Подкрепа за по-слабо развитите територии

Инвестиции с местно значение

По-бързо и опростено финансиране

Принципът на партньорство - ключов за бъдещото финансиране

В предложението на Европейската комисия партньорството между националните, регионалните и местните органи заема важно място.

Ефективното прилагане на новите национални и регионални планове изисква:

- ✓ Участие на местните власти още при определянето на инвестиционните приоритети.
- ✓ Гарантирано представителство на малките общини в управлението и мониторинга.
- ✓ Прозрачни и справедливи механизми за разпределение на финансовите средства.
- ✓ Съобразяване на националните цели с реалните потребности на отделните общини.
- ✓ Реално влияние на местните власти върху решенията за местното развитие.

**Партньорството не трябва да остава формално изискване,
а да гарантира реален глас на местните власти.**

Четири гаранции за бъдещето на малките и средните общини

01

Гарантиран финансов ресурс

Целева подкрепа за малките и средните, селските, планинските и периферните общини.

02

Реално участие в управлението

Включване на местните власти в планирането на европейските средства;

03

Справедливи критерии за финансиране

Отчитане на демографския спад, инфраструктурните дефицити и ограничения финансов капацитет на малките и средните общини.

04

Опростени процедури и техническа помощ

Достъпна техническа помощ и съразмерни административни изисквания, които да гарантират равнопоставен достъп на малките и средните общини до европейско финансиране.

Тези гаранции следва да бъдат закрепени в европейското законодателство, а не да зависят единствено от решенията на националните правителства.

ОТ ЕВРОПЕЙСКИ РЕСУРС КЪМ УСТОЙЧИВО МЕСТНО РАЗВИТИЕ

Новите национални и регионални планове за партньорство създават риск от по-голяма централизация на управлението и разпределението на европейските средства, което може да ограничи ролята и възможностите на малките и средните общини, които са с ограничен финансов и административен капацитет.

Надявам се, че в новия модел на финансиране малките и средните общини ще намерят своето достойно място, с реално участие във вземането на решения и равнопоставен достъп до европейските средства, защото:

**СИЛНА ЕВРОПА СЕ ИЗГРАЖДА
ЧРЕЗ СИЛНИ И УСТОЙЧИВИ ОБЩИНИ.**

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

